

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
ข้อมูล ณ วันที่.....๗.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางกาญจนา สมแคล้ว

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ ๙ บ้านหนองแสง ต.หนองอ้อ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี ๔๑๒๒๐ .

โทรศัพท์ ๐๘๙๙๔๐๓๕๓๐

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๔ ปัจจุบันอายุ ๕๔ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

สถาบันการศึกษา โรงเรียนหนองวัวซอพิทยาคม

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แปลงข้าวใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การเลี้ยงสัตว์

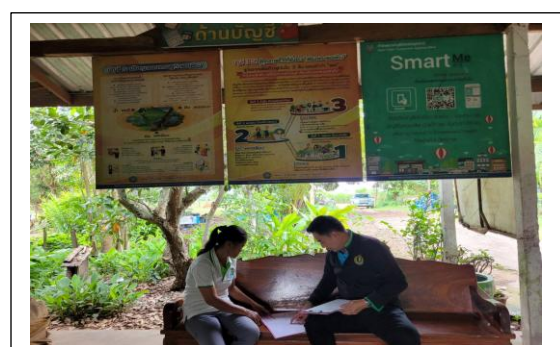
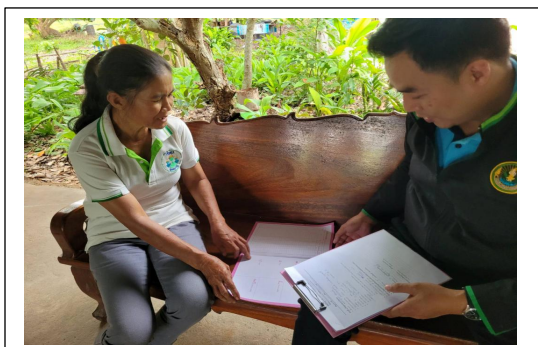
๓.๒ ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์

๓.๓ ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การประมง/การเลี้ยงปลา

๓.๔ ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การทำบัญชีครัวเรือน

๓.๕ ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การจัดการโรคและแมลงศัตรูข้าวแบบผสมผสาน(IPM)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุน โดยการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในปรับปรุงดิน พันธุ์ดี
- การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง(ปรัชชีครัวเรือน)
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- กลุ่มองค์กรเกษตร, วิสาหกิจชุมชน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

- **หลักสูตรหลัก** คือการลดต้นทุน,การเพิ่มผลผลิตข้าว

วัตถุประสงค์ ที่สำคัญของหลักสูตรลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตข้าว เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ดียิ่งขึ้น เพราะเป็นที่มาของรายได้ ยิ่งลดต้นทุนได้มากผลผลิตสูงก็มีรายได้ดี มีผลกำไรมากทำให้อาชีพการเกษตรมีความมั่นคง เมื่อมีรายได้ดีมีความยั่งยืน ถึงแม้สถานการณ์ตลาดไม่แน่นอน แต่เราก็พอยืนหยัดสู่พัฒนาอาชีพต่อไปได้

- **รูปแบบการถ่ายทอด** การเรียนรู้จากแปลงนา การใช้สารชีวภัณฑ์ตั้งแต่ขั้นตอนการแช่เมล็ด ไม่ใช้ยาฆ่าแมลงและยาฆ่าหญ้า การใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานคน และการใส่ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งเกษตรกรหลายคนบอกจะได้ผลผลิตน้อยลง ฯลฯ หลายเหตุผล แต่สุดท้ายก็เริ่มเข้าใจการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม แต่ผลตอบแทนดีขึ้นโดยผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

- **การอบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสม** จัดสสออบรมการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับนักศึกษาดูงาน การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

โดยผ่านเวทีการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการแปลงใหญ่และคณะกรรมการ ศพก. ระดับจังหวัด ได้มีการเสนอข้อมูลปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปความต้องการผ่านที่ประชุมโดยเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงาน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

นำข้อมูลที่ได้จากชุมชนหรือเกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมใน ศพก. และเกษตรกรผู้นำ มาร่วมวิเคราะห์ปัญหา สรุปแนวทางแก้ไขที่จะนำไปปฏิบัติจัดทำแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) โดยใช้เวทีการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการแปลงใหญ่และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจ จากเดิมครอบครัวก็ทำการเกษตรอยู่แล้วตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ ซึ่งเป็นการทำเกษตรแบบไม่ยั่งยืน ผลผลิตรายได้ที่ได้รับก็ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ปริมาณผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอน ไม่มีการวางแผนการดูแลเป็นอย่างดี ต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศตามธรรมชาติ เมื่อมีโอกาสได้ไปอบรม ศึกษาดูงานจากแปลงเรียนรู้อื่นๆ จึงมีความคิดที่อยากทำการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนมากกว่านี้ มีการวางแผนการผลิตที่ลดความเสี่ยงได้ มีหลายหน่วยงานที่มาให้คำแนะนำเทคโนโลยีการผลิตมาให้ทดลองเรียนรู้ บางครั้งก็ได้ผล บางครั้งก็ไม่ได้ผล ลองถูกลองผิดในการแก้ไขปัญหาอยู่ตลอด การบริหารจัดการไม่แม่นยำ ดังนั้นจึงมองหาเทคโนโลยีหรือหาตัวช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่นลดต้นทุน เพิ่มปริมาณผลผลิต ที่จะทำให้ประหยัดเวลา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๒.๑ ปัญหาหลักในภาคการเกษตร

- ต้นทุนสูง แต่ผลผลิตต่ำ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน
- โรคแมลงศัตรูพืช
- ขาดการวางแผนที่ดี สภาพดินฟ้าอากาศล้วนมีผลต่อผลผลิตโดยตรง

๒.๒ ปัญหาจากแรงกดดันด้านตลาดและเศรษฐกิจ

- การแข่งขันด้านคุณภาพ
- ราคาตกต่ำ

๒.๓ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
- การผลิตตามแนวโมเดลเศรษฐกิจ BCG

๒.๔ ปัญหานโยบายจากภาครัฐ

- การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร แต่ไม่มีช่องทางรองรับสนับสนุนเกษตรกร
- ต้นทุนสูงจากนโยบายภาครัฐ แต่ยังไม่มีความช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- วิเคราะห์สภาพแวดล้อมแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ ใช้อยู่ตามค่าวิเคราะห์ดินและผสมปุ๋ยใช้เอง
- ใช้โดรนในการพ่นปุ๋ยทางใบ

- ใช้เครื่องจักร (รถดำนา, รถเกี่ยวข้าว)

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- การจัดงานสาธิตการทำแปลงนาให้กับนักศึกษาดูงาน

- ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การอบรมเกษตรกรผู้นำ สักรวแปลงอย่างโรงเรียนเกษตรกร

- ประเมินผลทั้งแบบเอกสาร สอบถาม

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ได้อบรมจากกรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มาถ่ายทอดความรู้หลายครั้ง เช่น อบรมเกษตรกรผู้นำ อบรมศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ชั้นแรกก็เก็บตัวอย่างดินจากแปลงนา โดยชุดลิกประมาณ ๑๐-๒๐ ซม.หรือชุดลิกเท่าหน้าจอบ เก็บกระจายทั่วไปประมาณ ๕-๑๐ จุด แล้วนำมาผสมกันตากหรือผึ่งดินในร่มให้แห้งบดย่อยให้ละเอียด ส่งตัวอย่างดินประมาณ ๑ กิโลกรัม เพื่อไปทดสอบหาค่าความเป็นกรด-ด่าง และอินทรีย์วัตถุในดิน ตรวจธาตุอาหารหลัก N-P-K และอื่น ๆ ตามที่จำเป็นต้องใช้

หลังจากได้ข้อมูลแล้ว ก็จะกำหนดผสมปุ๋ยตามคำแนะนำที่เหมาะสมสูตรที่พืชต้องการ ปริมาณที่เหมาะสมใกล้เคียง หรืออาจต้องเสริมพวกอินทรีย์วัตถุด้วยเช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปูนขาว เพื่อปรับปรุงดินด้วย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าวนาปี..... พื้นที่ปลูกจำนวน. ๗ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) พื้นที่ปลูกจำนวน..... (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)การเลี้ยงปลา..... จำนวน.....๑.....บ่อ/๑ไร่...(หน่วย.....)

๒.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑).....กระบือ..... จำนวน ๑ (ตัว)

๓.๒).....โค..... จำนวน ๕ (ตัว)

๓.๓).....ไก่พื้นเมือง..... จำนวน ๒๐ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)บ่อเหือง..... จำนวน ๗ ไร่(หน่วย.....)

๔.๒) จำนวน.....ไร่(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ไถเตรียมดิน ๓ ครั้ง	เป็นเงิน ๑,๐๕๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าปลูกและพันธุ์ข้าว	เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐/๕๐กก.	เป็นเงิน ๒๘๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐/๕๐กก.	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๙๕๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๓,๙๘๐ บาท/ไร่
รายได้	๘,๕๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรันทันแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

- รายได้ไม่แน่นอน

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน) ได้

จากอะไรบ้าง ระบุ

- รายได้ไม่แน่นอน

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน) ได้จาก

อะไรบ้าง ระบุ

- เชื้อไตรโคเดมา (ระยะเวลา ๓ เดือน) เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๗๐๐ บาท/เดือน

- กล้วย เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๓๐๐ บาท/เดือน

- มะขามกวน (พ.ย.-เม.ย.) เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๓,๐๐๐ บาท/เดือน

- กระทอนแช่อิ่ม (พ.ค.-มิ.ย.) เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

- อ้อย เฉลี่ยรายได้ปีละ ๔๖,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง
- มีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ คณะกรรมการศพก.หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- เป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรคนอื่น ๆ

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนและเกษตรกรทั่วไป

- สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในชุมชนได้
- มีแหล่งถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
- มีแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ ในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

มีส่วนช่วยได้อย่างมาก

- ใช้เครื่องจักร เช่น รถดำนา เพื่อลดการใช้แรงงาน ลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาได้มาก
- ใช้โดรนพ่นปุ๋ยทางใบ ลดการฟุ้งกระจายลงดินและแหล่งน้ำ
- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้ใส่ในปริมาณที่เหมาะสม ลดต้นทุน ผลผลิตมีคุณภาพ
- ไม่มีการเผาตอซัง เศษวัสดุการเกษตร เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรตามธรรมชาติแมลงที่เป็นประโยชน์ช่วย

กำจัดแมลงศัตรูพืชตามธรรมชาติไม่ถูกทำลาย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะมีผลโดยตรงต่อผลผลิต ซึ่งในศูนย์จะไม่มีการใช้ยาฆ่าแมลงและยาฆ่าหญ้า ก็เพื่ออนุรักษ์แมลงที่เป็นประโยชน์ อีกทั้ง ศพก. มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในศูนย์ คือการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกป่าไม้ไว้ใช้สอย ไม้ผลบางส่วน มีเลี้ยงกระบือ เปิดไถ่พื้นเมือง เลี้ยงปลา ฯลฯ เพื่อให้กิจกรรมเกื้อกูลกัน เลี้ยงโค, กระบือไว้ช่วยกำจัดวัชพืชในสวนบางส่วน ปุ๋ยคอกก็เก็บไว้ใส่พืชที่ปลูก และบำรุงดิน ฯลฯ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประธานศูนย์ ศพก. ได้ไปอบรมรับการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ มากมาย และยังได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรผู้ถ่ายทอดความรู้ ในเวทีต่างๆ จากทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เช่นลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น การจัดทำบัญชีครัวเรือน พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ทั้งหมดให้กับเกษตรกรทั่วไปที่สนใจมาศึกษาเรียนรู้โดยเรียนรู้จากแปลงกิจกรรมต่างๆในศพก. และฐานเรียนรู้อีก ๕ ฐาน ที่ได้เตรียมพร้อมไว้บริการ

- ความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร ที่มีอาจจะจากประสบการณ์จริงและที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มา เช่น การปลูกพืช ข้าว อ้อย การจัดการศัตรูพืช การปรับปรุงดิน

- ความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร การใช้เครื่องจักรกลเกษตร การเพาะกล้า การใช้รถดำนา
- ความรู้ด้านการวิเคราะห์วางแผน การลดต้นทุน การคำนวณผลผลิต การหยุดเผา ฯลฯ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- ศพก.เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเกษตร ช่วยให้เกษตรกรและคนทั่วไปมีความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นำไปปรับใช้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม

- เป็นศูนย์ประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาครัฐกับเกษตรกร
- เป็นฐานเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ นักศึกษาดูงาน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ให้บริการด้านการลงทะเบียนเกษตรกร ประสานงานกับกลุ่มแปลงใหญ่ด้านการให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- แจ้งเตือนการเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ภัยธรรมชาติ โรคระบาดปศุสัตว์
- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ให้เกษตรกรในชุมชนทราบ เช่น แหล่งน้ำขนาดเล็กจากกรมพัฒนา

ที่ดิน สาร พด.ต่าง ๆ

- สร้างการรับรู้หยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- ขยายผลโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ แก่เกษตรกรทั่วไป นักศึกษาดูงาน ผู้ที่สนใจ
- ประชาสัมพันธ์ผ่านเกษตรกรผู้นำ ผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการ
- ต่อยอดกับกลุ่มองค์กร เช่น ศพก.เครือข่าย กลุ่มแปลงใหญ่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีทั้งหน่วยงานสนับสนุน

งบประมาณปัจจัยการผลิต

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการขยายผล คณะกรรมการศพก.เครือข่าย เกษตรกรผู้นำ นำความรู้ไปต่อยอดหรือปรับใช้เอง เช่น การไถกลบตอซังข้าว การทำปุ๋ยหมัก การผสมปุ๋ยใช้เอง ฯลฯ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- ร่วมประชุมวางแผนในการพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานในพื้นที่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- เป็นผู้ประสบความสำเร็จด้านการทำการเกษตร มีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้
- มีความพร้อมในการเป็นผู้นำ
- ต้องประสานงานกับทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานราชการ คณะกรรมการ เครือข่ายและชุมชน
- ศึกษาหาความรู้เทคโนโลยีใหม่ ติดตามสถานการณ์ตลาดเสมอ
- ถ่ายทอดความรู้ แก่ผู้ที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงานให้เข้าใจ และตั้งเป้าหมายในการทำงาน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้รับโอกาสในการคัดเลือกเป็นเกษตรกรต้นแบบ ประธานศพก.อำเภอหนองวัวซอ ซึ่งแต่เดิมเป็นแค่เกษตรกรธรรมดาคนหนึ่ง ที่มีใจรักในการทำการเกษตรและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาแล้วต้องทำให้ดีเพื่อเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรแบบเดิม ๆ เมื่อได้รับโอกาสนี้แล้วก็พร้อมที่จะเสียสละและพัฒนาความรู้ความสามารถต่อไปเรื่อย ๆ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- กรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ เกษตรกรต้นแบบ ศพก.

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ให้ความช่วยเหลือคนอื่นตามโอกาสเหมาะสม เสียสละทั้งร่างกาย แรงทรัพย์ ร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชุมชนตลอด ให้ใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่เรียนรู้ ศพก. และเป็นผู้เสียสละในการเป็นเกษตรกรต้นแบบประธานศพก.

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

สร้างรายได้ จากการทำงาน อดทน ขยัน เรียนรู้ตลอดเวลา

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

คณะกรรมการดำเนินงานถอดบทเรียนมี ๓ คน

นางสาวประภาพร สาขามูละ	เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรชำนาญงาน
นายวิจิต ไชยเวช	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวยุภาพร สุวรรณพงศ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน คือการวิเคราะห์ สรุปรูปข้อมูลจากประสบการณ์การทำกิจกรรมของเกษตรกร
ต้นแบบซึ่งเป็นประธาน ศพก.อำเภอหนองวัวซอ เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน ได้แก่

- การสัมภาษณ์
- การสอบถาม แนวคิดข้อเสนอแนะ
- การสนทนารวมกลุ่มกับเกษตรกรต้นแบบ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจอื่นด้วย ทำให้ไม่ค่อยได้จัดจ้องอยู่กับการถอดบทเรียน
- ขาดความต่อเนื่องในการเก็บข้อมูล เนื่องจากมีภารกิจอื่นที่ต้องทำ
- สภาพแวดล้อมมีสิ่งอื่นที่น่าสนใจมากกว่าการนั่งตอบคำถาม

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

คณะกรรมการถอดบทเรียน
ประธาน ศพก. อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

แปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต

การใช้เทคโนโลยีการผลิต

กิจกรรมในศูนย์เรียนรู้ฯ นาข้าว

วิทยากร/ประชุมวางแผนงาน

ศึกษาดูงาน/พัฒนาความรู้